Prof. dr hab. Wojciech Włodarkiewicz
Kierownik Zakładu Nauk Humanistycznych
Instytutu Organizacji i Zarządzania
Wydziału Cybernetyki Wojskowej Akademii Technicznej

Warszawa, 4 V 2019 r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgra Michała Kuchciaka

pt. *Zaporowe i zmotoryzowane związki taktyczne w II Rzeczypospolitej – casus Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej*

przygotowanej pod kierunkiem dra hab. Mirosława Szumiły

Geneza, przebieg i skutki kampanii polskiej 1939 r. były wielokrotnie analizowane przez historyków wojskowości, jednak do 1989 r. ich badania koncentrowały się na obronie przeciwko agresji Niemiec. Historiografię okresu PRL charakteryzuje całkowite pominięcie genezy, przebiegu i skutków agresji Związku Radzieckiego na Polskę. Jednak część wcześniejszych publikacji zachowało przydatność, a wśród nich m.in. praca płk. dypl. Mariana Porwita o polskiej sztuce wojennej[1].

Liczne i wartościowe publikacje naukowe przygotowali historycy wojskowości polskiej, którzy po II wojnie światowej pozostali na emigracji, wymuszonej politycznymi realiami. Po przełomie politycznym 1989 r. historycy polscy kontynuowali badania kampanii 1939 r., do tego systematycznie poszerzali ich zakres, czemu sprzyjało zniesienie ograniczeń naukowych oraz pozanaukowych. W efekcie wydano drukiem ponad 9.000 publikacji w okresie od 1989 r. do 2001 roku[2] oraz 3.100 od 2002 do 2009 roku[3]. Kolejne lata przyniosły dalsze prace o kampanii polskiej 1939 r. o różnym charakterze i wartości naukowej. Zostały opracowane dzieje wszystkich związków operacyjnych Wojska Polskiego, w tym Armii „Lublin"[4], bardziej zróżnicowany jest stan badań dziejów związków taktycznych Wojska Polskiego.

---

[1] M. Porwit, *Komentarze do historii polskich działań obronnych 1939 roku*, t. 1 *Plan i bitwy graniczne*, t. 2 *Odwrót i kontrofensywa*, t. 3 *Bitwy przebojowe i obrona bastionów*, wyd. I, cz. 1 Warszawa 1969, cz. 2 Warszawa 1973, cz. 3 Warszawa 1978; wyd. II, cz. 1-3 Warszawa 1983.
[2] *Kampania wrześniowa 1939. Bibliografia*, t. 1, 2, red. I. Sawicka, Warszawa 2002.
[3] *Kampania wrześniowa 1939. Bibliografia*, t. 3, red. I. Sawicka ,Warszawa 2009.
[4] S. Maksimiec, *Armia „Lublin" we wrześniu 1939 roku*, Warszawa 2006; P. Saja, *Armia „Lublin" 1939*, Toruń 2004.

Sporym zainteresowaniem historyków wojskowości cieszą się obie brygady zmotoryzowane Wojska Polskiego: 10 Brygada Kawalerii[5] oraz Warszawska Brygada Pancerno-Motorowa[6]. Historycy badają również genezę, przebieg i efekty realizacji planu unowocześnienia i rozbudowy Wojska Polskiego. Monografia Eugeniusza Kozłowskiego powstała w okresie ograniczonej swobody badań historycznych[7], autorami nowszych są Andrzej Rzepniewski[8], Tymoteusz Pawłowski[9] i Robert Michulec[10].

Autorzy publikacji, dotyczących genezy, przebiegu oraz skutków działań wojennych na terytorium RP we wrześniu oraz w pierwszych dniach października 1939 r. stosują różne ich określenia. Najwcześniej – w latach II wojny światowej pojawiła się nazwa kampania wrześniowa, pod koniec lat 60-tych XX w. wojna obronna Polski 1939 r., a obecnie kampania polska 1939 roku. Właśnie to ostatnie określenie najpełniej oddaje charakter oraz czas trwania działań wojennych w na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w 1939 roku. Były one pierwszą kampanią II wojny światowej, obroną samotne walczącej Polski przeciwko agresji Niemiec i jej sojusznika – Słowacji, a od 17 września również Związku Radzieckiego, zakończoną 6 października 1939 r. pod Kockiem kapitulacją Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie"[11]. Celowe byłoby rozważenie przez mgra Kuchciaka stosowania głównie tego określenia.

Analizując dokonania badaczy historii wojskowości polskiej, można zauważyć, że nadal pozostają tematy, które nie doczekały się pełnego opracowania naukowego. Tę zasygnalizowaną lukę w polskim piśmiennictwie historyczno-wojskowym wypełnia recenzowana dysertacja autorstwa mgra Michała Kuchciaka, która stanowi wartościowe studium, dotyczące Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej. Problematyka rozprawy uzupełnia działalność naukową Instytutu Historii Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej o ważny temat, dotyczący działań wojennych na Lubelszczyźnie w 1939 roku.

Autor recenzowanej dysertacji ma już za sobą wartościowe publikacje z podjętej w niej problematyki, dwa z nich zawiera bibliografia. Badania Doktoranta objęły koncepcje

---

[5] J. Majka, *Brygada motorowa płk. Maczka. 10 Brygada Kawalerii 1937-1939*, Rzeszów 2004; K.M. Gaj, *10. Brygada Kawalerii w 1939 roku – organizacja wojenna wielkiej jednostki motorowej*, Oświęcim 2013..

[6] S. Maksimiec, *Warszawska Brygada Pancerno-Motorowa 1939*, Oświęcim 2014.

[7] E. Kozłowski, *Wojsko Polskie 1936-1939. Próby modernizacji i rozbudowy*, Warszawa 1974.

[8] A. Rzepniewski, *Wojsko Polskie wobec perspektywy zagrożenia wojennego (13 maja 1935-31 sierpnia 1939)*, Warszawa 1992.

[9] T. Pawłowski, *Armia marszałka Śmigłego: idea rozbudowy Wojska Polskiego 1935-1939*, Warszawa 2009; idem, *Armia Śmigłego czwarta w Europie – siódma na świecie*, Warszawa 2014; J.S. Tym, *Jeden autor, dwie książki – refleksja negatywna, czyli wojsko II Rzeczypospolitej w krzywym zwierciadle*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy" (dalej: „PHW") 2010, nr 1 (230), s. 192-214.

[10] R. Michulec, *Ku wrześniowi 1939*, Gdynia 2008; idem, *Ku wrześniowi 1939. Zbrojne ramię sanacji*, Gdynia 2009.

[11] Szerzej: W. Rezmer, *Problem terminologiczny: kampania wrześniowa – wojna obronna Polski – kampania polska 1939 roku*, „PHW" 2009, nr 3, s. 117-124; Cz. Grzelak, *Czy historiografia kampanii polskiej 1939 roku daje podstawy do powstawania wokół niej legend i mitów?*, „Studia z dziejów wojskowości" 2016, t. V, s. 23-24.

sformowania w Wojsku Polskim zmotoryzowanych związków taktycznych i proces wypracowania zasad ich bojowego wykorzystania w okresie międzywojennym oraz formowania WBPM i jej udział w kampanii polskiej 1939 roku.

W celu zgromadzenia dokumentów aktowych i relacji Autor przeprowadził obszerne kwerendy archiwalne, wykorzystał głównie zasoby Archiwum Wojskowego Biura Historycznego (do 2016 r. CAW), Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie oraz Archiwum Akt Nowych. Przydatne okazały się również zasoby: byłego Wojskowego Biura Badań Historycznych, dwóch delegatur IPN, Archiwum Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Yorku oraz Biblioteki Zakładu Naukowego im. Ossolińskich, Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Tomaszowie Lubelskim, zbiory fotograficzne Muzeum Regionalnego im. Janusza Petera w Tomaszowie Lubelskim, dokumenty Centrum Szpitalnego „Zamość" z Muzeum Zamojskiego w Zamościu, materiały z pięciu urzędów miejskich, a także napisy i tablice cmentarne. Jak już wspomniano, Doktorant przeprowadził kwerendy m.in. w Centralnym Archiwum Wojskowym, ale powinien zaznaczyć, że od 2016 r. wchodzi ono w skład Wojskowego Biura Historycznego MON RP oraz w Wojskowym Biurze Badań Historycznych, które od 2016 również nie istnieje, czego Autor także nie odnotował. W sumie zakres kwerend archiwalnych oceniam jako umożliwiający pełną realizację przyjętego planu badań oraz potwierdzający umiejętności Doktoranta w zakresie pozyskiwania źródeł oraz ich selekcji i wykorzystania.

Obok dokumentów aktowych i relacji, Autor przeanalizował również źródła drukowane, w tym regulaminy, instrukcje, zbiory dokumentów, dzienniki i druki urzędowe, a także pamiętniki, relacje, wspomnienia oraz bardzo liczne opracowania zwarte i artykuły. Celowe byłoby też wykorzystanie prasy wojskowej, w tym dziennika „Polska Zbrojna" dla wyszukania przydatnych informacji. Autor całkowicie pominął ważną monografię dziejów polskiej motoryzacji w okresie międzywojennym autorstwa Mariusza Majewskiego[12], co prawda ujął w bibliografii, ale sporadycznie przywoływał bardzo obszerny zbiór źródeł o dziejach WBPM[13], zawierający 254 dokumenty, 74 wspomnienia i relacje 64 jej żołnierzy oraz wcześniej wymienione monografie 6-letniego planu modernizacji i rozbudowy Wojska Polskiego. Mimo tych uwag, oceniam, że Autor w wystarczającym stopniu pozyskał literaturę przedmiotu, dotyczącą badanego tematu, natomiast jej wzbogacenie mogłoby poszerzyć niektóre fragmenty dysertacji, ale w niewielkim stopniu wpłynęłoby na główne ustalenia mgra Kuchciaka.

---

[12] M.W. Majewski, *Rozwój motoryzacji w Drugiej Rzeczypospolitej*, Kraków 2016.

[13] *Wojskowe Teki* Archiwalne, t. 5, *Warszawska Brygada Pancerno*-Motorowa, red. nauk. A. Wesołowski, Warszawa 2014.

Recenzowana praca jest obszerna (582 ss.) oraz wielowątkowa, składa się ze wstępu, ośmiu rozdziałów, podzielonych na podrozdziały, zakończenia, bibliografii, sześciu aneksów oraz spisów: tabel, map i schematów. Nie jest potrzebny aneks nr 6 Fotografie, ponieważ fotografie powinny zostać włączone do osnowy pracy, tak aby wzbogaciły jej treść, natomiast należało przygotować wykaz fotografii. Autor często używa skróconej nazwy Brygady, co jest uzasadnione, ale poprawny skrót ma nieco inną postać: WBPM, a nie WBP-M. W mojej ocenie nie ma konieczności, aby każdy rozdział dysertacji rozpoczynał się krótkim wprowadzeniem, zatytułowanym „Uwagi wstępne", ew. jego treść mogłaby wejść w skład pierwszego podrozdziału każdego rozdziału lub wstępu pracy.

Dysertację charakteryzuje chronologiczno-problemowe ujęcie jej treści, co oceniam jako decyzję słuszną oraz w pełni odpowiadającą potrzebom przeprowadzonych badań. Jednak analizując konstrukcję pracy, nasuwa się wniosek, że dla uporządkowania oraz wzbogacenia treści wykładu Doktoranta, należałoby na etapie ew. przygotowania pracy do wydania drukiem rozważyć zasadność przygotowania odrębnego rozdziału o losach żołnierzy WBPM po jej kapitulacji: ich udziale w konspiracji wojskowej, czy regularnych formacjach WP na różnych frontach II wojny światowej oraz służbie i pracy zawodowej w okresie powojennym, o czym Autor pisze w podrozdziale 4.8 pt. Dalsze losy żołnierzy Brygady.

Obszerny wstęp został poprawnie zbudowany i zawiera wszystkie elementy, wymagane w pracach kwalifikacyjnych, natomiast określenie „wojna obronna 1939 r." (s. 1) nie powinno znaleźć się we współczesnej pracy naukowej z zakresu historii wojskowości. Jeżeli po raz pierwszy Autor wymienia nazwiska dowódców obu zmotoryzowanych brygad WP, to nie powinien pomijać że byli oni oficerami dyplomowanymi, czyli absolwentami elitarnej Wyższej Szkoły Wojennej (s. 1). Nie można się też zgodzić z tak krytyczną oceną monografii autorstwa Stanisława Maksimca, w tym jakości jej opisu udziału WBPM w bitwie o Tomaszów Lubelski.

Dysertacja obejmuje trzy obszary: pierwszy to koncepcje tworzenia zmotoryzowanych związków taktycznych i zasady ich użycia w WP, drugi to charakterystyka procesu formowania i potencjału WBPM, a trzeci obejmuje jej udział w kampanii polskiej 1939 roku.

Rozdziały pierwszy oraz drugi stanowią obszerne (98 ss.) wprowadzenie Autora do dalszych rozważań, zawierające opis koncepcji sformowania pancernych i zmotoryzowanych związków taktycznych WP oraz utworzenie 10 BK (zmotoryzowanej), a także analizę założeń taktycznego użycia oddziałów, wchodzących w skład związków pancernych i zmotoryzowanych. Pierwszy rozdział dysertacji „Pancerno-motorowe związki taktyczne w Wojsku Polskim 1925-1939" nosi błędny i mylący czytelnika tytuł, że pierwszy z nich powstał już w

1925 r., a przecież sam Autor podaje na s. 22, ze w tym roku pojawił się jedynie niezrealizowany projekt sformowania częściowo zmotoryzowanych lekkich dywizji mieszanych. Do polemik skłaniają m.in. niektóre ustalenia Autora oraz kwestie szczegółowe, m.in.: że LDM wg projektu z października 1926 r. miała posiadać „3 samochody, 9 motocykli" (s. 23), podobne dane znajdujemy na s. 25, czy całkowicie błędna informacja o stanie czołgów na uzbrojeniu Armii Czerwonej w 1939 r. (s. 35). W niektórych fragmentach rozdziału zabrakło też precyzji słowa, np. gdy Autor pisze o „wojnie polsko-bolszewickiej" (s. 19, 53), czy „wojnie z bolszewikami" (s. 21), lub nie porównuje ze stanem faktycznym przytoczonych w przypisie 47 (s. 35) danych DDO MSWojsk. o uzbrojeniu dywizji pancernej Wehrmachtu w 1936 r., czy informacja na s. 42 o liczbie dział polowych w Oddziale Motorowym –powinno być 8, a jest 75, nie jest poprawny termin „mobilizacja ukryta" (s. 44). Kończąc kwestie terminologiczne proponuję stosowanie przymiotnika zmotoryzowany, zamiast motorowy, czy pancerno-motorowy związek taktyczny. Natomiast określenie „jednostki zmechanizowane" (s. 57) nie jest odpowiednikiem jednostek zmotoryzowanych z powodu istotnej różnicy jakościowej między nimi.

Oceniany rozdział jest poprawnie napisany, częściowo zawiera ustalenia zaczerpnięte z opracowań innych badaczy, w tej sytuacji Autor mógłby zrezygnować z tak szczegółowego opisu niezrealizowanych koncepcji tworzenia nowoczesnych zmotoryzowanych związków taktycznych WP, a silniej wyeksponować założenia 6 letniego planu modernizacji i rozbudowy WP w zakresie jego częściowej motoryzacji i powiększenia formacji pancernych, ponieważ ich przyjęcie umożliwiło dokonanie przełomu w tym zakresie: zmotoryzowanie 10 BK i sformowanie WBPM. W tej części pracy dominuje rzeczowy opis, słabością podrozdziałów recenzowanego rozdziału jest ich faktograficzny charakter – brakuje szerszych ocen, wniosków i analiz Autora oraz podsumowań podrozdziałów.

Rozdział drugi nosi mało precyzyjny tytuł „Założenia taktycznego użycia oddziałów wchodzących w skład związków pancerno-motorowych" i dzieli się na osiem podrozdziałów, w których Autor przeanalizował poszczególne problemy. Ta część pracy została przygotowana interesująco, należy się zgodzić z oceną Autora możliwości bojowych brygady zmotoryzowanej, m.in. jej manewrowości, czy prowadzenia rozpoznania. Atutem rozdziału, który wzbogaciłby opisy, powinny być szkice bojowego wykorzystania zmotoryzowanego związku taktycznego, dzięki czemu byłby one lepiej przyswajane przez czytelnika. Doprecyzowania wymagają niektóre szczegóły: czy rzeczywiście kawaleria zmotoryzowana w Wojsku Polskim była nowym rodzajem wojsk (s. 59) oraz czy pluton był oddziałem (s. 64). Rozdział bazuje na tymczasowej instrukcji pt. Użycie i działanie kawalerii zmotoryzowanej, opracowanej przez

płk. dypl. Kazimierza Dworaka, co jest w pełni uzasadnione, natomiast zabrakło odwołania do opracowanego do końca 1938 r. zmodyfikowanego projektu Ogólnej Instrukcji Walki WP oraz porównania zasad taktycznego użycia związków zmotoryzowanych WP z dywizjami zmotoryzowanymi i lekkimi Wehrmachtu. Rozdział, w przeciwieństwie do innych, nie kończy się podsumowaniem.

Trzy kolejne rozdziały recenzowanej pracy dotyczą bardzo krótkiego okresu pokojowego funkcjonowania WBPM. „Formowanie, mobilizacja i wyszkolenie Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej" to tytuł trzeciego rozdziału dysertacji. Wydaje się, że podrozdział o przebiegu mobilizacji powinien rozpoczynać rozdział o udziale WBPM w kampanii polskiej 1939 roku. W ocenianym rozdziale Autor interesująco i obszernie ukazał trudny proces jej formowania oraz przebieg szkolenia, co zaliczam do najciekawszych jego fragmentów. Rozdział kończy się podsumowaniem, które zawiera wnioski z problemów analizowanych w tej części pracy. Z kolei wątpliwość budzi ustalenie (s. 144), że do wojennego etatu WBPM zabrakło: „w zależności od oddziału od 65% do 90%)" żołnierzy. Gdyby tak rzeczywiście było, to liczyłaby ona zdecydowanie poniżej 2 000 żołnierzy.

Rozdział czwarty został poświęcony analizie wyszkolenia i przygotowania do działań oficerów Brygady, wykonanej w oparciu o zachowane źródła. Zawiera interesujące ustalenia i pogłębione wnioski. Byłby pełniejszy, gdyby w podobny sposób Autor przebadał również podoficerów zawodowych, ale przeszkodą w tym zadaniu badawczym byłby z pewnością stan zachowania ich akt personalnych. Natomiast podrozdział 4.8 pt. Dalsze losy żołnierzy brygady (powinno być Brygady) moim zdaniem powinien stanowić istotny fragment ostatniego rozdziału, brakującego w strukturze dysertacji, o czym już wspomniałem, charakteryzując jej strukturę. Na s. 185 występują mało precyzyjne określenia: „wojska ZSRS" – zamiast Armia Czerwona, czy „tak zwane Ludowe Wojsko Polskie", błędnie podano datę przekształcenia ZWZ w Armię Krajową, co jest niezrozumiałe w tekście naukowym, czy przymiotnik „komunistyczna Gwardia Ludowa" – czyżby jej członkami byli jedynie komuniści? Prawdopodobnie uproszczenie to wynika z faktu, że GL, a następnie AL, były pod polityczną kontrolą Polskiej Partii Robotniczej, utworzonej na polecenie Stalina.

Kolejny fragment dysertacji dotyczy szczegółowej i precyzyjnej analizy struktury organizacyjnej WBPM, zasadnie podzielonej przez Autora na cztery podrozdziały, obejmujące oddziały: organiczne oraz przydzielane na okres ćwiczeń i wojny, a także improwizowane i podporządkowane w okresie działań wojennych września 1939 roku. Jest to materia bardzo skomplikowana, ale niezbędna do jednoznacznego zdefiniowania potencjału bojowego bada-

nej Brygady. Interesujące i wartościowe jest m.in. porównanie potencjału WBPM i trzypułkowej Wielkopolskiej Brygady Kawalerii, wykonane przez Autora na s. 251-253.

Wysoko oceniam trzecią część dysertacji, analizującą udział WBPM w kampanii polskiej 1939 r., podzieloną na trzy rozdziały. Rozdział szósty pt. „Działania obronne Brygady na linii Wisły (1-13 września)" składa się z trzech podrozdziałów. W pierwszym z nich Doktorant ukazał przejście WBPM na stanowiska zapasowe, a w drugim jej udział w obronie pozycji na wschodnim brzegu Wisły, w tym nieudaną próbę likwidacji niemieckiego przyczółka pod Annopolem. Dalszy przebieg działań bojowych Brygady w składzie Armii „Lublin" został udanie przeanalizowany przez Doktoranta w rozdziale siódmym. Jego treść stanowi opis wycofywania WBPM, utrudniony przez pogłębiający się brak paliwa, a największą jego część stanowi szczegółowy i precyzyjny opis udziału Brygady w pierwszej bitwie pod Tomaszowem Lubelskim. Rozpoczęcie rozważań Autora od ukazania zamiaru przeciwnika i zadania Armii „Lublin" zwiększyło wartość tej części pracy i umożliwia lepsze zrozumienie realiów bitwy. Wysoko oceniam również wykonane przez Autora szczegółowe szkice działań. Z uwagi na szczegółowy opis, rozdział charakteryzuje się znaczną objętością, z tego powodu mógłby zostać podzielony na dwa mniejsze: wycofanie i samą bitwę. Jednocześnie Autor mógłby nieco obszerniej ukazać założenia i próbę realizacji koncepcji przedmościa rumuńskiego, co zostało już zbadane[14]. Rozdział ósmy zawiera szczegółową, samodzielną i kompetentną ocenę mgra Kuchciaka wykorzystania WBPM w działaniach kampanii polskiej 1939 r.

Należy podkreślić, że Doktorant obiektywnie i obszernie przeanalizował problemy poruszone w tej części dysertacji, a w treści rozdziałów dominuje rzeczowy opis. Za najbardziej interesujące uznaję fragmenty, dotyczące roli Brygady w bitwie tomaszowskiej. Ustalenia Autora w tej części pracy są interesujące od strony faktograficznej, a także skłaniają do głębokiej refleksji o walorach bojowych analizowanego związku taktycznego oraz błędach popełnionych przez przełożonych Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej.

Zakończenie dysertacji odnosi się do całości ustaleń Autora i zawiera wyczerpujące wnioski i oceny szeroko zakreślonej genezy, możliwości bojowych oraz roli WBPM w kampanii polskiej 1939 roku .

Treść osnowy pracy uzupełniają aneksy, które składają się ze starannie przygotowanej obsady personalnej WBPM, wykazu jej podoficerów i szeregowców, etatów wojennych WBPM, schematów organizacyjnych jej oddziałów oraz umundurowania i oznakowania Brygady. Natomiast aneks 6 Fotografie, jak już wspomniano, nie jest zasadny. Praca również

---

[14] T. Dubicki, K. Spruch, *Przedmoście rumuńskie. Wrzesień 1939*, Częstochowa 2000; W. Włodarkiewicz, *Przedmoście rumuńskie 1939*, wyd. I. Warszawa 2001, wyd. II Warszawa 2012.

zawiera bardzo szczegółowy wykaz skrótów, ponieważ Autor umieścił w nim szereg elementów powszechnie znanych nawet przez czytelnika, który nie jest specjalistą z podjętej problematyki, np. ckm, lkm; niepotrzebne są również skróty powszechnie znanych stopni wojskowych, czy np. ZSRS, zamiast ZSRR oraz skrót ZWZ.

W sumie rozprawa mgra Michała Kuchciaka charakteryzuje się klarownością wykładu, mimo iż Autor musiał przedstawiać prezentowane w niej wywody wielowątkowo. Trafna okazała się decyzja o ujęciu części szczegółowych danych w tabelach, dobrze powiązanych z tekstem i ułatwiających uporządkowanie treści dysertacji, atutem pracy są również staranne szkice i mapy oraz schematy organizacyjne.

Z drugiej strony oceniam, że konieczne jest pogłębienie przez Autora poziomu naukowej refleksji teoretycznej – przygotowanie podsumowania drugiego rozdziału oraz podsumowań wszystkich podrozdziałów i zastąpienie określeń, nie mających charakteru naukowego, poprawnymi i aktualnymi.

Wniosek końcowy

Recenzowana dysertacja mgra Michała Kuchciaka charakteryzuje się poważnymi walorami merytorycznymi, ma nowatorski charakter i wzbogaca polską historiografię w zakresie badań koncepcji utworzenia zmotoryzowanych związków taktycznych WP, pokojowych dziejów Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej i jej udziału w kampanii polskiej 1939 r. Jednocześnie praca pozytywnie rozwiązuje skomplikowane zadanie badawcze i stanowi uwieńczenie poważnego wysiłku badawczego Doktoranta. Mgr Michał Kuchciak zaprezentował znaczną wiedzę i umiejętność prezentacji wyników własnych badań oraz samodzielność w ocenach zebranego materiału.

Recenzowana dysertacja w całości spełnia wymogi, stawiane pracom kwalifikacyjnym, zawarte w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Wnoszę o dopuszczenie mgra Michała Kuchciaka do dalszego etapu realizacji przewodu doktorskiego.

W. Łodachowicz